

Framtidens arbetsmarknad

Sveriges vägledarförening
26 oktober 2016
Magnus Henrekson

Kompetens eller låga löner?

- Frågan är felställd
 - Det ekonomiska värdet av en viss kompetens förändras över tiden: efterfrågan, utbud (via utbildning etc), globaliseringen som utjämnar kompetensens ersättning
 - Duktig elektriker i USA tjänar 100 % mer än universitetsutbildad i 10:e percentilen – ≈ i Sverige
 - Ekonomiskt värdefull kompetens något den enskilde måste förvärva hela livet
 - Att söka sig till en kompetent organisation en viktig del
 - Högskoleutbildning ingen underkur
 - Kan ofta ha negativ effekt för den enskilde om denne saknar motivation och talang för sådana studier jämfört med att börja jobba och utvecklas den vägen

Kvinnors 20 vanligaste yrken

Undersköterskor, sjukvårdsbiträden	162 840
Vårdbiträden, personliga assistenter	123 389
Barnskötare	83 074
Förskollärare och fritidspedagoger osv	81 659
Andel av anställda kvinnor verksamma inom de 20 vanligaste yrkena	55 %
Andel av dessa jobb som kräver längre/högre utbildning	11 %

Mäns 20 vanligaste yrken

Företagssäljare	68 069
Systemerare och programmerare*	64 322
Lastbils- och långtradarförare	53 813
Byggnadsträarbetare, inredningssnickare m.fl.	47 455
Lagerassistenter m.fl. osv.	43 836
Summa 20 vanligaste yrkena	683 000
Andel som kräver längre/högre utbildning	24 %

 INSTITUTET FÖR
NÄRINGSLIVSFORSKNING

Viktiga kompetenskomponenter

- Icke-kognitiva färdigheter
 - Motivation
 - Uthållighet/självdisciplin
 - Punktlighet
 - Emotionell stabilitet
 - Ansvarstagande
- Enligt många forskare är detta allra viktigast
 - Kan övas upp (särskilt i unga år)
- Ekonomiskt värdefull kompetens förvärfvas i hög grad på jobbet i den kompetenta organisationen

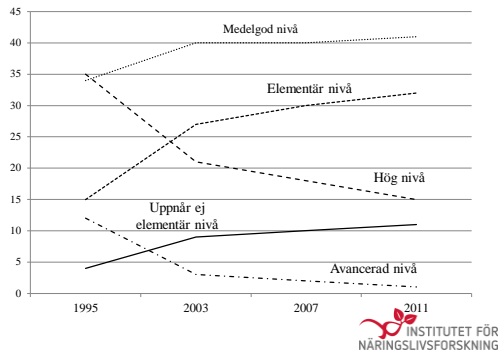
 INSTITUTET FÖR
NÄRINGSLIVSFORSKNING

Högklassig högre utbildning viktig

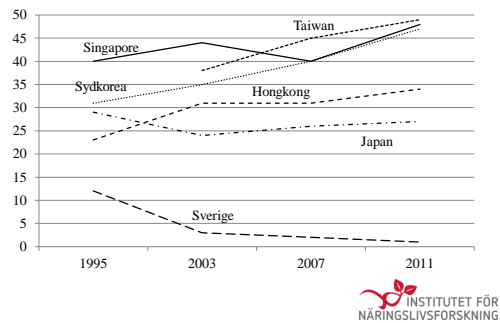
- Avancerad kompetens nödvändig för hög levnadsstandard
- Lyfter även andras levnadsstandard
 - Varje högkvalificerat jobb i konkurrensutsatt sektor skapar 4–5 jobb i lokal tjänstesektor
- Nödvändig komponent om allvar med tanken att inte konkurrera med låga löner
- Politik och näringsliv brukar unisont säga att vi ska ha världsklass på utbildning och forskning

 INSTITUTET FÖR
NÄRINGSLIVSFORSKNING

TIMSS Matematik åk 8

Avancerad nivå TIMSS Matematik

Samtidigt

- Pedagogiska teorier som nedvärderar kunskap
- Verklig förståelse sägs hindras av faktainläring (pluggskola, katederundervisning etc.)
- Fakta sägs kunna slås upp
- Kunskap sägs inte kunna inte mätas
- Enligt postmodernistiska kunskapssynen: egentligen ett maktinstrument för att förtrycka andra, gäller att dekonstruera detsamma
- När pedagoger blir alltmer inflytelserika och där kunskap blir "kunskap" är det nästan självklart att utbildares auktoritet eroderas

Högre utbildning

- **Hög takt en viktig del för att få icke kognitiva kompetenser**
 - Inlämningsuppgifter
 - Mer än en kurs parallellt
 - Hög relevans
 - Träning i att sätta sig in i saker, redovisa dem stringent och med god språkbehandling
- **Jfr civilingenjörer som ofta jobbar med annat**
 - I N-T-ämnen svårt att undkomma att det finns viss metodologisk kärna av fundamenta som måste bemästras
- **Problem i humaniora-samhällsvetenskaplig sektor**
 - För få lektioner
 - För lite feedback
 - För lågt tempo

Digitaliseringen

- **Standard har ökat mycket mer än vad statistiken säger**
- **Går alltid långsammare än som påstås**
- **Omställningen i hur vi använder vår fritid**
 - Stora effekter på vad som efterfrågas och på produktionsmönstret
- **Moravecs paradox**
 - Vilka jobb är det egentligen som riskeras först?
- **Om färre jobb**
 - Bra med åldrande befolkning i så fall
 - Invandring då inte avgörande
 - Kan ej ha båda argumenten samtidigt

Dagens utmaningar

- **Kontinuitet och möjlighet att pröva sig fram viktigt**
 - Viktigt att få chansen i en kompetent organisation för att bygga ekonomiskt värdefull kompetens
- **Arbetslivet allt mer föränderligt och med färre väldefinierade yrken**
- **Jobben kommer och går, men behovet av trygghet för den enskilde består**
- **Våga ställa frågan hur moderna institutioner för att fånga upp hur detta behov bör se ut:**
 - Detta är det område där det hänt minst i Sverige!
 - När du behöver trygghet finns den inte

Om vi fortsätter att bli rikare

- Mindre prylbaserad ekonomi genom digitalisering
- Vi kommer att efterfråga oproportionerligt mer av:
 - Bra utbildning
 - Omsorg
 - Hälsovård
- Goda nyheten att svårt att rationalisera
 - Höga minimilöner mindre lämpliga
 - Synen på totala arbetstidens förläggning och vad som är obehövligt behöver ändras
- Dåliga nyheten: offentlig sektor har lovat att stå för hela finansieringen
 - Inkonsistent
 - Kommer att ta lång tid att knäcka den nöten
